

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
MIETINTÖ 32/2000 vp**

**Hallituksen esitys laiksi tuloverolain 69 ja 71
§:n muuttamisesta**

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä kesäkuuta 2000 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi tuloverolain 69 ja 71 §:n muuttamisesta (HE 83/2000 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt tämän esityksen yhteydessä seuraavat eduskunta-aloitteet:

- LA 196/1999 vp — Juhani Sjöblom /kok ym.:
Laki tuloverolain 69 §:n muuttamisesta
- LA 44/2000 vp — Irja Tulonen /kok ym.:
Laki tuloverolain 64 §:n muuttamisesta
- TPA 31/2000 vp — Leena-Kaisa Harkimo
/kok ym.: Liikuntapalvelut luontoisetuna
- TPA 162/2000 vp — Jouko Jääskeläinen /skl
ym.: Joukkoliikenteen työsuhdematkalippujen verottaminen

Lausunto

Valtiovarainvaliokunnan pyynnöstä eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut lakiehdotuksen 69 §:stä lausunnon (StVL 13/2000 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Kirsi Seppälä, valtiovarainministeriö
- yhteyspäällikkö Kerstin Ekman ja erityisasiantuntija Rainer Anttila, Suomen Liikunta ja Urheilu ry
- lainopillinen asiamies Anna Lundén, Suomen Yrittäjät ry
- lakimies Päivi Kaari, Veronmaksajain Keskusliitto
- projektipäällikkö Anna-Maria Korhonen, Kotityö leipätyöksi -projekti / Kajaanin kaupunki
- toimitusjohtaja Jaana Salmi ja myyntipäällikkö Leena Mauno, Kodinavux.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Hallitus ehdottaa tuloverolakiin tehtäväksi verovapaita henkilökuntaetuja ja matkakustannusten korvausten verovapautta koskevia muutoksia.

Tuloverolain 69 §:n sisältämää tavanomaisen henkilökuntaedun käsitettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälään lisättävän uuden 3 momentin mukaan veronalaista tuloa ei synny työnantajan tilapäisesti järjestämästä sairaan lapsen hoidosta ajalta, jona työntekijällä olisi oikeus hoitovapaaseen täysin palkkaeduin. Tilapäisenä pidettäisiin saman sairaustapauksen johdosta enintään neljän päivän pituista hoitojaksoa.

Matkakustannusten korvausten verovapaudesta lopullisessa verotuksessa säädetään tuloverolain 71 §:ssä, jonka mukaan veronalaista tuloa ei ole työnantajalta työmatkasta saatu matkakustannusten korvaus, päiväraha, ateriakorvaus ja majoittumiskorvaus. Käytännössä matkakustannuksia korvataan myös palkkaa maksamatta tai muutakaan vastiketta suorittamatta. Yleisintä tämä on yleishyödyllisissä yhteisöissä. Hallitus ehdottaa, että näiden kustannuskorvausten verotuskysymyksistä sisällyt-

täisiin tuloverolain 71 §:ään uutena 3 momenttina yksityiskohtaiset säännökset.

Yleishyödylliseltä yhteisöltä saatu matkakustannusten korvaus yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta tehdystä matkasta ehdotetaan säädettäväksi eräin rajoituksin verovapaaksi tuloksi silloinkin, kun verovelvollinen ei ole työssuhteessa yleishyödylliseen yhteisöön tai ei muuten saa palkkaa työstä, johon matka liittyy.

Tavanomaisen henkilökuntaedun verottamista koskevaa muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran jo kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa ja verovapaan matkakustannuskorvauksen muutosta ensimmäisen kerran vuodelta 2001 toimitettavassa verotuksessa.

Eduskunta-aloitteet

Käsiteltyihin lakialoitteisiin sisältyy hallituksen esitykseen sisältyvän tuloverolain muutos ehdotuksen sekä eräiden muiden siihen läheisesti rinnastettavien säädösten osalta muutos ehdotuksia.

Käsitellyt toimenpideoitteet sisältävät sellaisia ehdotuksia, jotka koskevat hallituksen esitystä tai käsiteltyihin lakialoitteisiin liittyviä asioita.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Yleishyödyllisten yhteisöjen kulukorvaussäännöstä valmisteltaessa on kuultu Verohallitusta sekä Suomen Liikunta ja Urheilu SLU ry:n edustajaa. Valiokunnan mielestä asian laajuus huomioon ottaen hallituksen esitykseen sisältyvä matkakustannusten korvausta koskeva tuloverolain muutos (71 §) olisi

tullut valmistella laajempaan yhteistyönä, jotta myös muiden yhteiskunnallisesti arvokasta vapaaehtoistyötä tekevien tahojen näkökulmat olisivat tulleet asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

Valiokunnan käsityksen mukaan nyt hyväksyttävän uuden säännöksen pitäisi kohdistua tasapuolisesti kaikkiin varsinaista vapaaehtoistyötä tekeviin organisaatioihin. Valiokunta korostaa, ettei uudella säännöksellä saa hämärtää ansiotyön ja vapaaehtoistyön välistä rajaa.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Yksityiskohtaiset perustelut**1. Sairaalan lapsen hoitoedun verotus**

Esityksen mukaan veronalaiseksi eduksi ei katsottaisi työnantajan järjestämää sairaalan lapsen tilapäistä hoitoa siltä ajalta, jona vanhemmillä olisi täysin palkkaedun oikeus olla kotona lasta hoitamassa.

Valtiovarainvaliokunta pitää uutta järjestelmää myönteisenä, koska se tarjoaa yhden lisävaihtoehdon erityistilanteita varten. Muutoksen vaikutusten seuraaminen kuuluu lähinnä työmarkkinakentälle, mutta tarvittaessa asiaan tulisi valiokunnan mielestä puuttua myös viranomaisten toimesta.

Valtiovarainvaliokunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiaa koskevassa lausunnossaan StVL 13/2000 vp esittämään. Työnantajan järjestämä sairaalan lapsen hoito merkitsee vanhemmille vaihtoehtojen lisääntymistä. Esityksessä tarkoitettujen järjestelyjen mahdollisesti yleistyessä on välttämätöntä kaikissa yhteyksissä korostaa vanhempien oikeutta päättää siitä, valitseeko hän työnantajan järjestämän palvelun vai jääkö itse hoitamaan sairastunutta lasta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoon viitaten valtiovarainvaliokunta kiinnittää huomiota mahdolliseen eriarvoisuuteen, jota nyt ehdotettu lainmuutos voi synnyttää. Sairaalan lapsen tilapäinen hoitoapu määritellään verovapaaksi työsuhte-educsi, jos työnantaja kustantaa hoidon. Kuitenkin monilla sellaisillakin vanhemmillä, joilla työnantaja ei tarjoa lapsenhoitoapua, on vastaavissa tilanteissa kuin perusteluisa on kuvattu, mahdotonta jäädä itse hoitamaan sairasta lastaan. Tuolloin vanhemmat kustantavat lastenhoitoavun itse olematta kuitenkaan oikeutettuja vähentämään kyseistä menoa verotuksessaan. Myöskään yksityisyrittäjä ei voi kirjjata lapsenhoitokuluja tulonhankkimiskuluiksi. Näin ollen esitys on verojärjestelmän yhdenvertaisuuden — ja siten veropolitiikan — kannalta ongelmallinen.

Valtiovarainvaliokunta korostaa vielä, että tämän uuden järjestelmän yleisyyttä ja mahdolli-

sesti syntyviä ongelmia on viranomaistoimintana seurattava.

Viitaten aloitteeseen LA 44/2000 vp valiokunta katsoo, että kaavamaisen verotusarvon määrittäminen kodinhoitopalveluille työsuhteetuna on tarpeen. Valiokunta otti asiaan kantaa myös mietinnössään VaVM 26/2000 vp. Verohallituksen 27.11.2000 antamaan asiaa koskevaan päätökseen tätä ei sisälly. Valiokunta kiirehtii asian ratkaisemista.

2. Yleishyödyllisen yhteisöjen matkakustannusten korvaukset

Valiokunta korostaa, että urheilujärjestöjen ohella laajasti myös muissa yleishyödyllisissä yhteisöissä tehdään arvokasta vapaaehtoistyötä, josta aiheutuu vapaaehtoistoimijoille kustannuksia. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että yleishyödyllisen yhteisön vapaaehtoisille maksettuja matka- ja päivärahoja käsitellään verotuksessa hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla sen suhteen, miten korvaukset ovat uuden järjestelmän mukaisen verosääntelyn kohteena. Uusi säännös koskee maksettujen korvausten verovapaita enimmäismääriä eikä sillä muuteta matkakustannusten vähennyskelpoisuutta koskevia periaatteita.

Vapaaehtoistyön merkitykseen viitaten valiokunta pitää ehdotettuja päivä- ja markkarajoja liian alhaisina. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa tuloverolain 71 §:n uuden 3 momentin muuttamista siten, että verovapaa päiväraha voitaisiin suorittaa ehdotetun kymmenen päivän sijasta enintään kahdeltakymmeneltä päivältä kalenterivuodessa ja että muulla kuin julkisella kuluneuvolla tehdystä matkasta on verovapaita ehdotetun 6 000 markan sijasta enintään 12 000 markkaa kalenterivuodelta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin muuttamattomana, paitsi 71 § muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus),

että lakialoitteisiin LA 196/1999 vp ja LA 44/2000 vp sisältyvät lakiehdotukset hylätään ja

että toimenpideoitteet TPA 31/2000 vp ja TPA 162/2000 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotus

71 §

Verovapaat matkakustannusten korvaukset

— — — — —
Työnantajalta työmatkasta saatuun matkakustannusten korvaukseen rinnastetaan 22 §:ssä tarkoitulta yleishyödylliseltä yhteisöltä saatu matkakustannusten korvaus yleishyödyllisen yhteisön hyväksi sen toimeksiannosta tehdystä matkasta silloinkin, kun verovelvollinen ei ole työsuhteessa yleishyödylliseen yhteisöön tai ei muuten saa palkkaa työstä, johon matka liittyy.

Tällaisesta matkakustannusten korvauksesta on kuitenkin verovapaata tuloa vain:

- 1) päiväraha enintään kahdeltakymmeneltä päivältä kalenterivuodessa;
- 2) majoittumiskorvaus;
- 3) matkustamiskustannusten korvaus, jota voidaan suorittaa myös verovelvollisen asunnolta tehdystä matkasta 72 §:n 3 momentin estämättä; matkustamiskustannusten korvauksesta muulla kuin julkisella kulkuneuvolla tehdystä matkasta on verovapaata enintään 12 000 markkaa kalenterivuodelta.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Maria Kaisa Aula /kesk	Sakari Smeds /skl
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
jäs.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Kari Uotila /vas
	Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Jukka Vihriälä /kesk
	Timo Ihamäki /kok	vjäs. Matti Huutola /vas (osittain)
	Seppo Kääriäinen /kesk (osittain)	Liisa Hyssälä /kesk
	Reijo Laitinen /sd (osittain)	Ulla Juurola /sd
	Markku Laukkanen /kesk	Kari Kantalainen /kok
	Hanna Markkula-Kivisilta /kok	Riitta Korhonen /kok
	Ola Rosendahl /r	Mikko Kuoppa /vas
	Matti Saarinen /sd	Hannes Manninen /kesk (osittain).
	Anni Sinnemäki /vihr (osittain)	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Arvo J. Kämppi.